

ПРОБЛЕМИ УПРАВЛІННЯ БЮДЖЕТНИМ ДЕФІЦИТОМ ТА ШЛЯХИ ЇХ ВИРІШЕННЯ

З перших днів державної незалежності особливо актуальною для України постає проблема нестачі необхідних фінансових ресурсів та недостатньо ефективного бюджетного менеджменту. Саме це є вагомою причиною існування дефіциту бюджету та постійного залучення державою кредитних ресурсів для забезпечення власних функцій. У результаті цього хронічні бюджетні дефіцити та збільшення обсягів урядових позик зумовили необхідність формування обґрунтованої системи управління бюджетним дефіцитом.

Управління бюджетним дефіцитом здійснюється на відповідних правових та організаційних засадах. Правове поле формують основні законодавчі та нормативні акти, які регулюють діяльність органів державної влади і управління у сфері бюджетної політики, регламентування бюджетного процесу та управління бюджетним дефіцитом. Організаційну основу формують інститути, що забезпечують прийняття фінансових рішень з питань збалансування бюджету, встановлення бюджетних обмежень та оптимізації джерел його фінансування [2].

Правовою першоосновою процедури управління бюджетним дефіцитом є Бюджетний кодекс України. Він визначає такі поняття, як дефіцит бюджету і фінансування бюджету, державний борг і запозичення, містить положення про шляхи та способи фінансування бюджетного дефіциту. Згідно з Кодексом джерелами покриття дефіциту державного бюджету є внутрішні та зовнішні запозичення, кошти від приватизації державного майна, повернення бюджетних коштів з депозитів, надходження внаслідок продажу/пред'явлення цінних паперів, вільний залишок бюджетних коштів (перевищення залишку коштів загального фонду бюджету над оборотним залишком бюджетних коштів на кінець бюджетного періоду). Емісійні кошти НБУ не можуть бути джерелом фінансування дефіциту Державного бюджету України [1].

Глибинними причинами бюджетного дефіциту в Україні стали зниження виробництва, ефективності функціонування галузей економіки й підприємств, невиважена соціально-економічна політика, що зумовили зменшення обсягів валового внутрішнього продукту й національного доходу. Це природно зумовило скорочення величини фінансових ресурсів у державі, що й відобразилось на показниках бюджету у вигляді довгострокового дефіциту.

Серед конкретних причин виникнення бюджетної розбалансованості в Україні варто виокремити: неефективний механізм оподаткування суб'єктів господарювання, посилення фіскальної функції податкової системи; непорядковану систему соціальних та економічних пільг; низьку якість бюджетного планування; нераціональну структуру бюджетних витрат; значний обсяг тіньової економічної діяльності; недосконалість і часту зміну фінансового законодавства; низький рівень інвестиційної привабливості України.

Загалом слід зауважити, що 2012-2015 рр. це період нестабільної економічної ситуації в країні, саме тоді спостерігалось зростання як бюджетного дефіциту, так і відповідно державного боргу із поступовим підвищенням вартості обслуговування останнього. Як негативний фактор потрібно відзначити переважно споживчий характер бюджетного дефіциту. Відбувалося «проїдання» новостворених ресурсів без створення підґрунтя для погашення раніше накопичених боргів. Найбільшим спостерігався дефіцит бюджету у 2014 році, він склав до 4,6 % ВВП країни. Але у 2016 р. економічна ситуація стабілізувалася і це призвело до зменшення бюджетного дефіциту, який склав до 2,9 % ВВП країни [3].

Отже, розглянувши основні проблеми управління бюджетним дефіцитом та його утворення, запропонуємо ряд перспективних напрямків подолання бюджетного дефіциту: дотримання законів про державні закупівлі та ефективна організація діяльності підприємств державної власності; оптимізація кількості державних цільових і бюджетних програм, посилення фінансового контролю за цільовим і ефективним використанням бюджетних коштів.

Усі ці заходи дозволять змінити структуру, обсяги і напрями дохідної та видаткової частини бюджету України, скоротити дефіцит Державного бюджету, а також забезпечать подальший розвиток вітчизняної економіки.

Список використаної літератури

1. Бюджетний кодекс України від 08.07.2010 № 2456-VI [Текст] // Відом. Верховної Ради України (ВВР). – 2010. – № 50–51. – Ст.572.
2. Матвійчук, Н. М. Особливості бюджетного дефіциту України в сучасних умовах [Електронний ресурс] / Н. М. Матвійчук, Н. Ю. - 2016
3. Бурлачук, Л. М. Маршук // Молодий вчений. – 2015. – № 5. – Режим доступу: <http://molodyvcheny.in.ua/files/journal/2015/5/45.pdf>. – Заголовок з екрана. Статистичний збірник: «Бюджет України 2014» [Текст] / М-во фінансів України. – К.; 2015. – 308 с.
4. Звіт про виконання Закону України «Про Державний бюджет України на 2016 рік» // [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://www.minfin.gov.ua/control/uk/publish/archive/main?cat_id=51703.